

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Konsekvensutredning BFS 2019:xx

Boverkets föreskrifter om ändring
i Boverkets byggregler (2011:6)
– föreskrifter och allmänna råd, BBR,
avsnitt 3, 6 och 7

REVIS

Remiss

Konsekvensutredning BFS 2019:xx

Boverkets föreskrifter om ändring i
Boverkets byggregler (2011:6) –
föreskrifter och allmänna råd, BBR,
avsnitt 3, 6 och 7

Remiss

Remiss

Titel: Konsekvensutredning BFS 2019:xx
Utgivare: Boverket, maj, 2019
Diarienummer: 3.2.1 781/2019

Rapporten kan beställas från Boverket.

Webbplats: www.boverket.se/publikationer
E-post: publikationsservice@boverket.se
Telefon: 0455-35 30 00
Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats.
Den kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Innehåll

Sammanfattning	4
1 Inledning	7
1.1 Regeländringen 2017 – utsläpp från byggnader med rumsvärmare ...	7
1.2 Regeringsuppdrag – kompletterande utredning av konsekvenser om begagnade rumsvärmare	9
1.3 Avgränsningar	12
1.4 Remissförfarande	13
2 Övergripande frågor enligt konsekvensutredningsförordningen	15
2.2 Beskrivning av alternativa lösningar för det Boverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd	17
2.3 Konsekvenser för de som berörs av regleringen	17
2.4 Bemyndiganden som Boverkets beslutanderätt grundar sig på	21
2.5 Regleringens överensstämmelse med EU-rätten	21
2.6 Tidpunkten för ikraftträdande och behovet av speciella informationsinsatser	22
2.7 Regleringens eventuella påverkan på konkurrensförhållandena för företagen	22
2.8 Eventuellt behov av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning	23
2.9 Luftkvalitet, hälsa och miljö	23
2.10 Övriga konsekvenser	23
3 Författningsändringar med kommentarer	25
Avsnitt 3 Tillgänglighet, bostadsutformning, rumshöjd och driftutrymmen	25
Avsnitt 6 Hygien, hälsa och miljö	25
Avsnitt 7 Bullerskydd	27

Sammanfattning

Denna konsekvensutredning avser ändringar i Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd, BBR, avsnitt 3, 6 och 7. Nedan följer en sammanfattning av vad ändringarna består i.

2017 beslutade Boverket att skärpa utsläppskraven på byggnader med rumsvärmare¹ i avsnitt 6:7412 i Boverkets byggregler, BBR. Ett nytt krav infördes för byggnader med köksspisar, vilka tidigare omfattats av ett särskilt undantag. Boverket har nu fördjupat utrett vad konsekvenserna blir av ändringen för begagnade rumsvärmare som installeras i befintliga byggnader.² Bland de krav som infördes på rumsvärmare vid regeländringen 2017, så återtar Boverket de införda kravnivåerna för produktgruppen köksspisar och återgår till att ej reglera denna grupp. Ändringen innebär att varken installationer av nyproducerade eller begagnade köksspisar omfattas av utsläppskrav. Införandet av kravnivåer för byggnader med köksspisar hindrade möjligheten att installera begagnade ”antika” vedspisar i de fall de önskade installeras i nya byggnader, eller i befintlig bebyggelse där vedspisen inte varit anpassad till byggnadens ålder eller karaktär. Dessa har visat sig vara tämligen få till antalet, varför det miljö- och hälsomässigt har en, ur samhällsperspektiv, mycket begränsad påverkan, samtidigt som denna återgång leder till en ökad möjlighet att ta till vara på äldre vedspisars kulturvärde.

Boverket behåller dock de kravnivåer som är införda för andra produktgrupper, såsom exempelvis braskaminer. För dessa produktgrupper har det sedan tidigare funnits kravnivåer, varför en återgång till tidigare nivåer ändå skulle innebära att produkternas prestanda måste vara känd. Det innebär således samma mängd administrativa pålagor, oavsett om de nya eller de gamla reglerna tillämpas. Dessutom rör det sig här om ett betydligt större antal produkter, vilket inte på samma sätt kan sägas försumbart ur miljö- och hälsosynpunkt.

Fortsättningsvis kommer det, liksom tidigare vad gäller braskaminer, att vid behov vara möjligt att utföra byte till likvärdig begagnad. Möjligheten att installera begagnade sådana i befintlig bebyggelse där braskaminen är anpassad till byggnadens ålder eller karaktär, kvarstår. Detta följer av reglerna om ändring av byggnader.

¹ Med rumsvärmare avses braskaminer, pelletseldade kaminer, köksspisar, kökspannor och insatser.

² *Kompletterande utredning av konsekvenser till Boverkets föreskrifter (2017:5) om ändring av Boverkets byggregler (2011:6). Dnr 7894/2018.*

Förutom ändringen av regleringen av rumsvärmare görs några mindre ändringar i avsnitt 3, 6 och 7. Ändringarna berör avsnitten 3:144 *Hissar och andra lyftanordningar*, 6:53 *Fuktsäkerhet*, 6:5322 *Dränering*, 6:743 *Skorstenshöjd* och 7:12 *Definitioner*. I huvudsak rör det sig om en uppdatering av hänvisningar.

Remiss

Remiss

1 Inledning

I detta inledande avsnitt redovisas bakgrunden till föreslagna ändringar i BBR och hur arbetet bedrivits. I kommande avsnitt redovisas övergripande svar på frågorna i konsekvensutredningsförordningen³ och vilka konsekvenser i övrigt som ändringarna ger upphov till. I det avslutande avsnittet *Författningsändringar med konsekvenser* redovisas motiv och konsekvenser för var och en av ändringarna i BBR.

1.1 Regeländringen 2017 – utsläpp från byggnader med rumsvärmare

1.1.1 Tidigare införande av ekodesignkravnivåer i Sverige

1 juli 2017 gjordes en regeländring genom Boverkets föreskrifter (2017:5) om ändring i verkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd, nedan kallad BBR 25. Genom regeländringen skärptes kraven i BBR på utsläpp och verkningsgrad avseende byggnader med rumsvärmare.⁴ Samtidigt skärptes också kraven för byggnader med fastbränslepannor.⁵ Ändringarna trädde i kraft den 1 juli 2017. För byggnader med rumsvärmare gäller emellertid en övergångsperiod fram till den 1 oktober 2019, vilket innebär att äldre regler⁶ fortfarande kan tillämpas.

³ Förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

⁴ Avsnitt 6:7412 Rumsvärmare, BBR.

Braskaminer (SS-EN 13240): Kravet på utsläpp av CO skärps från 0,3 volymprocent till 0,12 volymprocent. Regleringen kring verkningsgrad blir en föreskrift i stället för ett allmänt råd, och lägstanivån höjs från 60 procent till 65 procent.

Pelletseldade kaminer (SS-EN 14785): Kravet på utsläpp av CO skärps från 0,04 volymprocent till 0,024 volymprocent. Regleringen kring verkningsgrad blir en föreskrift i stället för ett allmänt råd och lägstanivån höjs från 70 till 79 procent.

Kökspannor (SS-EN 12809): Kravet på utsläpp av CO skärps från 0,3 volymprocent till 0,12 volymprocent. Nytt krav på verkningsgrad införs, 65 procent.

Kökspisar (SS-EN 12815): Nytt krav införs på utsläpp av CO, 0,12 volymprocent. Nytt krav på verkningsgrad införs, 65 procent.

Insatser (SS-EN 13229): För insatser skärps kravet på CO från 0,3 volymprocent till 0,12 volymprocent. Regleringen kring verkningsgrad för insatser blir en föreskrift i stället för ett allmänt råd och lägstanivån höjs från 50 procent till 65 procent.

⁵ Avsnitt 6:7411 Fastbränslepannor, BBR.

⁶ De äldre bestämmelserna återfinns i Boverkets föreskrifter (2014:3) om ändring i verkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd.

Regelskärpningen var ett svar på det återrapporteringskrav Boverket fick i regleringsbrevet för år 2015 att föreslå åtgärder för ett tidigare införande i Sverige av kravnivåerna i ekodesignregleringen för fastbränsleanordningar. För fastbränslepannor och rumsvärmare börjar sådana minimikrav på rökgasutsläpp och verkningsgrad för nya produkter gälla på den europeiska marknaden år 2020 respektive år 2022.

Genom ändringen gjordes vissa förändringar i vilka typer av rumsvärmare som regleras. Bland annat breddades regleringen till att omfatta även köksspisar, då sådana produkter kommer att omfattas av ekodesignkrav 2022. Tidigare omfattades *”vedspisar som främst är avsedda för matlagning”* av ett undantag från utsläppskrav i BBR. Syftet med ändringen var att införa kravnivåer på utsläpp och verkningsgrad motsvarande ekodesign tidigare i Sverige. Utgångspunkten var därför att så långt möjligt reglera samma produktgrupper som i framtiden skulle omfattas av ekodesignkrav.

1.1.2 Utsläppskraven i BBR träffar även begagnade produkter

Som produktlagstiftning ställer ekodesign krav på *nya* produkter som måste uppfylla vissa minimikrav för att få släppas ut på EU-marknaden. BBR gäller emellertid för byggnader. Utsläppskraven i BBR ställs på byggnaden. Följden av att införa utsläppskrav i nivå med ekodesign i BBR blir således att kraven blir tillämpliga oavsett om den rumsvärmare som installeras är nyproducerad eller begagnad. Det finns inga specifika regler för just begagnade rumsvärmare. Den absolut största andelen av alla installationer av rumsvärmare som omfattas av utsläppskraven i BBR avser nya produkter, men även den mindre andelen installationer av begagnade produkter omfattas av kraven.

1.1.3 Begagnade braskaminer reglerades även före ändringen

För den allra största gruppen av rumsvärmare, braskaminer, har det även före regeländringen funnits utsläppskrav som varit tillämpliga vid installation av en begagnad braskamin. Byggnader med braskaminer, nya som begagnade, har alltså omfattats av utsläppskrav även före regeländringen. Genom regeländringen har emellertid kravnivåerna skärpts.⁷

⁷ Se not 4.

1.2 Regeringsuppdrag – kompletterande utredning av konsekvenser om begagnade rumsvärmare

Boverket fick den 29 november 2018 i uppdrag av regeringen att göra en kompletterande utredning av konsekvenserna av regeländringen 2017 om utsläpp från byggnader med rumsvärmare.⁸ Regleringen om utsläpp från byggnader med rumsvärmare i BBR gäller när

- nya rumsvärmare installeras i byggnader som uppförs
- nya rumsvärmare installeras i befintliga byggnader
- begagnade rumsvärmare installeras i byggnader som uppförs
- begagnade rumsvärmare installeras i befintliga byggnader.

Regeringsuppdraget om en kompletterande utredning avser endast en aspekt av regeländringen, nämligen den sistnämnda punkten: regleringens konsekvenser för begagnade rumsvärmare som installeras i befintliga byggnader.

Med anledning av regeringsuppdraget om en kompletterande utredning beslutade Boverket att förlänga övergångsperioden till den 30 september 2019 för de ändrade reglerna om byggnader med rumsvärmare.⁹

Boverket har nu färdigställt den kompletterande utredningen avseende begagnade rumsvärmare som installeras i befintliga byggnader i rapporten *Kompletterande utredning av konsekvenser till Boverkets föreskrifter (2017:5) om ändring av Boverkets byggregler (2011:6)*. I det följande benämns rapporten Boverkets kompletterande utredning. I rapporten redovisas särskilt

- konsekvenser för enskilda
- hur kulturhistoriska aspekter påverkas
- hur miljö, klimat och hälsoaspekter påverkas
- hur krisberedskapen påverkas
- frågan om brandskydd
- de nya reglernas betydelse i ett internationellt sammanhang
- konkurrensaspekter

⁸ Regeringsbeslut 2018-11-29 N 2018/05570/BB.

⁹ Boverkets föreskrifter (2018:15) om ändring i Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd.

- hur tillverkare och företag som handlar med begagnade rumsvärmare påverkas.

Rapporten utgör ett viktigt underlag till det förslag till ändring av reglerna om rumsvärmare till den 1 oktober 2019 som lämnas i denna konsekvensutredning.

Konsekvenser av regeländringen den 1 juli 2017 i avsnitt 6:7412 i BBR för begagnade rumsvärmare som installeras i befintliga byggnader ¹⁰

	Betydande negativ påverkan	Viss negativ påverkan	Obetydlig påverkan	Viss positiv påverkan	Betydande positiv påverkan
Internationellt sammanhang				X	
Byggnaders kulturvärde			X		
Köks-spisars kulturvärde		X			
Övriga rumsvärmarers kulturvärde			X		
Klimat-aspekter			X		
Miljö-aspekter		X			
Hälsa-aspekter			X		
Krisberedskap			X		
Brandskydd				X	
Påverkan på enskilda		X			
Påverkan på företag begagnat		X			
Påverkan på företag nytillverkning				X	
Konkurrens-aspekter		X			

¹⁰ Kompletterande utredning av konsekvenser till Boverkets föreskrifter (2017:5) om ändring av Boverkets byggregler (2011:6).

Rapporten kommer fram till att många av konsekvenserna innebär obetydlig påverkan. Det beror framför allt på att det är ett litet antal begagnade rumsvärmare som berörs, och köksspisar är en ännu mindre andel av det hela. Konsekvenser inom några analyserade områden innebär positiv påverkan men för flera områden ger det negativ påverkan.

Ur rapporten kan bl.a. utläsas att regeländringen genom den 1 juli 2017 i viss mån hindrar äldre modeller av köksspisar från att kunna installeras, vilket försvårar tillvaratagandet av äldre köksspisars kulturvärden. Installeras de i byggnader där det inte är fråga om att ersätta en likvärdig anordning eller att köksspisen stämmer med byggnadens ålder och karaktär, så kan man inte använda en begagnad köksspis, utan måste välja en nyttillverkad. Samtidigt så finns ju ett stort antal befintliga köksspisar installerade, så det finns en stor marknad för begagnade köksspisar i de fall där det rör sig om att ersätta en uttjänt köksspis med en fungerande likvärdig, begagnad.

De olika aspekterna som anges i tabellen ovan har olika dignitet och kan vara svåra att jämföra. Dock så är hela området av begränsad art, vilket innebär att det inte skulle rendera något större problem om begagnade köksspisar skulle kunna få installeras i nya byggnader eller befintliga byggnader där köksspisen inte ersätter en tidigare köksspis och där köksspisen är anpassad till byggnadens ålder och karaktär.

I och med Boverkets förslag till ändring av Boverkets byggregler, BFS 2019:xx, så justeras byggreglerna på sådant sätt att det blir möjligt att installera en begagnad köksspis, antingen i ett nybyggt hus, eller i ett befintligt hus, även om köksspisen inte ersätter en tidigare köksspis eller är anpassad till byggnadens ålder och karaktär.

Det är således för rumsvärmarkategorin köksspisar som en återgång görs till tidigare läge, då köksspisar inte hade några angivna kravnivåer, till skillnad från andra kategorier under begreppet rumsvärmare, där det även tidigare förekom kravnivåer. Detta innebär att **begagnade** köksspisar, till skillnad från andra former av begagnade rumsvärmare, lättare får möjlighet att installeras (med tanke på verifiering) även vid uppförande av ny byggnad och i befintliga byggnader där köksspisen inte ersätter en tidigare köksspis och där köksspisen är anpassad till byggnadens ålder och karaktär.

1.3 Avgränsningar

Förslaget till ändring av utsläppskraven för byggnader med rumsvärmare i denna konsekvensutredning avser inte eventuella ändringar och anpassningar som kan behöva göras i regleringen till den 1 januari 2022 då ekodesignkraven för rumsvärmare börjar tillämpas. De ändringar som nu föreslås med ikraftträdande den 1 oktober 2019 har sin grund i resultatet från Boverkets kompletterande utredning om begagnade rumsvärmare.

Definition av köksspis, kökspanna och braskamin

I SS-EN 12815 ”Köksspisar för eldning med fast bränsle – Krav och provningsmetoder” och dess ”scope”, avsnitt 1 *Omfattning*, definieras vad som i standarden avses vara en köksspis, samma definition som Boverkets byggregler också lutar sig emot.

”Denna Europastandard anger krav som avser utförande, tillverkning, konstruktion, prestanda (effektivitet och utsläpp), säkerhet, anvisningar och märkning tillsammans med tillhörande provningsmetoder och provningsbränslen för typprovning av köksspisar som eldas med fasta bränslen. Standarden är tillämplig på anordningar som matas manuellt och som primärt används för matlagning, och vars sekundära funktion är att avge värme till det utrymme där den är installerad. Dessutom, om den är försedd med en panndel kan den också tillhandahålla tappvarmvatten och/eller varmt vatten för centraluppvärmning. Dessa anordningar eldas antingen med fasta fossila bränslen, torvbriketter eller naturlig eller tillverkad styckeved eller kan de användas med flera olika bränslen i enlighet med tillverkarens anvisningar. Denna standard är inte tillämplig på anordningar med automatisk bränslemätning eller anordningar som har förbränningsluftfläkt”.¹¹

Förutom begreppet ”köksspisar”, pratar man ibland även om ”vedspisar”. Detta begrepp har ingen klar definition, och inbegriper förmodligen en kombination av definitionen ovan för köksspisar samt vissa braskaminer där möjlighet för viss matlagning finns. Begreppet ”köksspis” enligt standarden (anordning som primärt används för matlagning) överensstämmer emellertid med det tidigare undantaget i BBR för ”vedspisar som främst är avsedda för matlagning”.

Köksspisar ska skiljas från kökspannor. Med kökspannor avses mindre värme pannor enligt standarden SS-EN 12809, gjorda för att placeras i köket eller annan boendemiljö. Dessa ansluts normalt till byggnadens värmesystem och kan även ge möjlighet till viss matlagning. Kökspannor är därmed i sin funktion mer lika fastbränslepannor än rumsvärmare. De ingår ändå i gruppen rumsvärmare eftersom de till skillnad från fastbränslepannor får avge värme till det rum de är placerade i och för att deras utsläpp mäts och redovisas på samma sätt som övriga rumsvärmare.

¹¹ SIS, Swedish Standards Institute, ”Köksspisar för eldning med fast bränsle – Krav och provningsmetoder”, SS-EN 12815.

En braskamin definieras enligt SS-EN 13240, *Braskaminer för eldning med fast bränsle – Krav och provningsmetoder*, och dess ”scope”, avsnitt 1 *Omfattning*, enligt följande:

”Denna Europastandard anger krav som avser utförande, tillverkning, konstruktion, säkerhet och prestanda (effektivitet och utsläpp), anvisningar och märkning tillsammans med tillhörande provningsmetoder och provningsbränslen för typprovning av anordningar för rumsuppvärmning som eldas med fasta bränslen. Standarden är tillämplig på anordningar som inte matas mekaniskt och som är fristående, eller insatsanordningar utan funktionell modifikation, samtidigt som anordningarna antingen är avsedda att eldas enbart med stängda eldstadsluckor eller är avsedda att eldas med stängda eller öppna eldstadsluckor. Dessa anordningar avger värme till det rum de är installerade i. Dessutom kan de, om de är försedda med en panndel, också tillhandahålla tappvarmvatten och/eller värmevatten. Dessa anordningar kan eldas med antingen fasta fossila bränslen, torvbriketter, naturlig eller tillverkad styckeved eller vara avsedda för flera bränslen i enlighet med tillverkarens anvisningar. Denna standard är inte tillämplig på anordningar där förbränningsluften tillsätts med hjälp av en fläkt.”¹²

1.4 Remissförfarande

Remissförfarandet för de ändringar i BBR som föreslås i denna konsekvensutredning samordnas tidsmässigt med remissutskicket av den kompletterande utredningen avseende begagnade rumsvärmare (rapport *Kompletterande utredning av konsekvenser till Boverkets föreskrifter (2017:5) om ändring av Boverkets byggregler (2011:6)*, dnr 7894/2018).

¹² SIS, Swedish Standards Institute, ”Braskaminer för eldning med fast bränsle – Krav och provningsmetoder”, SS-EN 13240.

Remiss

2 Övergripande frågor enligt konsekvensutredningsförordningen

Nedan följer en redovisning av konsekvenser av ändringarna i enlighet med 6 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

2.1 Beskrivning av problemet och vad Boverket vill uppnå 6:7412 Rumsvärmare

Syftet med regeländringen 2017 var att så långt möjligt införa krav i nivå med ekodesign tidigare i Sverige. Inriktningen var således att reglera samma produktgrupper som ekodesign. Regleringen kom därför att inkludera även byggnader med kökspisar. Vedspisar främst avsedda för matlagning omfattades före ändringen av ett särskilt undantag. För övriga reglerade rumsvärmare (braskaminer, pelletseldade kaminer, kökspannor och insatser) fanns utsläppskrav sedan tidigare. För dessa produktgrupper innebar ändringen endast en skärpning i kravnivån. I konsekvensutredningen¹³ till regeländringen gjordes inga separata analyser av effekterna av regeländringen för respektive produktgrupp. Konsekvensutredningen hade fokus på det som får sägas vara reglernas huvudsyfte och den absolut vanligaste situationen: att nya rumsvärmare installeras i nya byggnader som uppförs.

Konsekvensutredningen till regeländringen 2017 har nu kompletterats genom rapport *Kompletterande utredning av konsekvenser till Boverkets föreskrifter (2017:5) om ändring av Boverkets byggregler (2011:6)*. Rapporten beskriver fördjupat regeländringens konsekvenser för begagnade rumsvärmare som installeras i befintliga byggnader. Det framgår av utredningen att hälsovinsten av att reglera begagnade rumsvärmare är obetydlig.

Genom regeländringen infördes nya krav på byggnader med kökspisar. Att införa nya krav på byggnader innebär alltid en viss administrativ börda och kostnad för samhället. Byggnadsnämnden ska bedöma kravets uppfyllnad och byggherren (här den som vill installera en kökspis) måste på olika sätt försäkra sig om att kravet är uppfyllt. Exempelvis kan dokumentation för verifiering av kravet behöva inhämtas. En sådan kostnad för samhället måste vägas upp av en tydlig nytta med den nya regeln. Det huvudsakliga motivet till utsläppsregleringen i BBR är att skydda människors hälsa. Av den kompletterande utredningen framgår

¹³ Konsekvensutredning BBR 25, dnr 809/2016.

emellertid att för begagnade köksspisar som installeras i befintliga byggnader innebär regeländringen endast en obetydlig hälsovinst. Det sammanlagda antalet begagnade köksspisar som installeras i befintliga byggnader uppskattas, högt räknat, till 1 000 begagnade köksspisar per år. Därtill kommer att antalet nyproducerade köksspisar som installeras också är förhållandevis få, uppskattningsvis maximalt 2 000 per år.¹⁴ Köksspisar är en liten produkt på marknaden. Genom den kompletterande utredning som gjorts är det således tydligt att den nya regel som träffar byggnader med köksspisar inte ger tillräcklig nytta och bör tas bort.

För den regel som gäller byggnader med braskaminer är emellertid situationen en annan. Braskaminer och övriga reglerade produktgrupper (förutom köksspisar) träffades av utsläppskrav även före föreskriftsändringen. Ändringen innebär ingen ny administrativ påлага. Antalet braskaminer som installeras är förhållandevis stort. Braskaminer är den absolut största produktgruppen och varje år säljs omkring 30 000 nya braskaminer¹⁵. Med den regel som träffar byggnader med braskaminer finns således ett helt annat berättigande och en tydlig nytta med regeln. Ser man strikt till regelns effekter för installationer av begagnade kulturhistoriskt värdefulla braskaminer så innebär reglerna om ändring av byggnader att det ofta inte utlöses några utsläppskrav. Utsläppskraven förhindrar inte att man byter ut en kamin till en annan likvärdig. Det finns även i övrigt ett stort utrymme att återanvända äldre braskaminer när valet kan motiveras utifrån att kaminen är anpassad till byggnadens ålder och karaktär. Att byggnaders kulturvärden ska beaktas är något som finns inbyggt i reglerna om ändring. Utsläppskraven förhindrar således inte att en tidstypisk braskamin installeras i en äldre byggnad. Boverket har i vägledning till kommunerna på PBL Kunskapsbanken angett hur reglerna bör tillämpas vid installationer av begagnade rumsvärmare i befintliga byggnader.

Övriga ändringar

Ändringarna i avsnitt 3:144 Hissar och andra lyftanordningar, 6:53 Fuktsäkerhet, 6:5322 Dränering och 6:743 Skorstenshöjd syftar till att uppdatera inaktuella hänvisningar i reglerna. Ändringen i avsnitt 7:12 Definitioner är en ren redaktionell ändring.

¹⁴ Uppgiften är baserad på en uppskattning från branschaktörer.

¹⁵ *Kompletterande utredning av konsekvenser till Boverkets föreskrifter (2017:5) om ändring av Boverkets byggregler (2011:6)*, avsnittet Konkurrensaspekter.

2.2 Beskrivning av alternativa lösningar för det Boverket vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Avsnitt 6:7412 Rumsvärmare, BBR

Om ingen föreskriftsändring görs till den 1 oktober 2019 träffas installationer av köksspisar av en reglering utan tillräcklig nytta när övergångstiden för tidigare regeländring löper ut. En ny regel, för vilken kostnaderna i administration inte vägs upp av nyttan med regeln, skulle då börja tillämpas på installationer av köksspisar. Regeländringen bör bestå i att köksspisar stryks i den tabell i avsnitt 6:7412 som anger reglerade produktgrupper. Att återgå till den reglering som gällde före föreskriftsändringen 2017¹⁶ bedömer Boverket vara ett sämre alternativ. Den skärpning i kraven och förtida anpassning till ekodesign som aviseras till tillverkare och återförsäljare av övriga rumsvärmartyper, som exempelvis braskaminer, skulle då inte få effekt. Det bör också understrykas att begagnade braskaminer träffades av krav även med tidigare regler.

Det är viktigt att i sammanhanget klargöra att Boverket inte i sina föreskrifter kan införa ett generellt undantag från utsläppskraven bara för just begagnade rumsvärmare. Ett sådant undantag skulle kräva en ändring på lagnivå i plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detta har att göra med att reglerna om ändring av byggnader i 8 kap. 7 § PBL endast medger anpassning och avsteg från kraven vid uppförande av en ny byggnad utifrån förutsättningar som har med själva byggnaden att göra.

Övriga ändringar

Korrigeringar av inaktuella hänvisningar till standarder m.m. kan inte ske på annat sätt än genom en författningsändring.

2.3 Konsekvenser för de som berörs av regleringen

Krav på köksspisar berör byggherrar, tillverkare av köksspisar, återförsäljare av nya och begagnade köksspisar samt privatpersoner. Även kommuner berörs i mindre utsträckning.

Övriga ändringar i avsnitt 3, 6 och 7 är inte ändringar i sak, utan av redaktionell karaktär, varför dessa inte ger några konsekvenser för företag och enskilda.

¹⁶ Tidigare lydelse av avsnitt 6:7412 återfinns i Boverkets föreskrifter (2014:3) om ändring i verkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd.

2.3.1 Byggherrar

Boverket bedömer att som mest påverkas 3 000 byggherrar årligen av författningsförslaget. Till övervägande del är dessa byggherrar privatpersoner. Varje år säljs och installeras det ca 2 000 nya köksspisar.¹⁷ I Boverkets kompletterande utredning uppskattas det att som mest 1 000 begagnade köksspisar säljs och installeras per år. Rapporten betonar att det troligen är en hög uppskattning. Av dessa 1 000 bedöms att 500 på grund av regeländringen den 1 juli 2017 inte kommer att uppfylla kraven vid ändring och därför inte får installeras. I denna utredning föreslås att krav på verkningsgrad och utsläpp från köksspisar ska tas bort ur BBR. Det innebär att ca 500 byggherrar per år direkt påverkas av reglerna genom att deras installationer av begagnade köksspisar kommer att godkännas enligt reglerna i BBR. För dem innebär förslaget att de kan installera vilken köksspis de vill, utan att ta hänsyn till verkningsgrad och utsläpp, vilket innebär ökad frihet för den enskilde och en något lägre regelbörda. De övriga 500 påverkas endast indirekt eftersom de även med tillämpning av regeländringen den 1 juli 2017 hade fått sina installationer godkända i enlighet med regler om ändring.

Hur påverkas byggherrar?

Eftersom kraven tas bort får dessa full frihet att installera såväl en ny som begagnad köksspis. Den som vill installera en begagnad köksspis istället för en ny kan spara pengar eftersom en begagnad spis i regel är billigare än en ny.¹⁸ Priser på begagnade köksspisar varierar stort. En orenoverad spis kan kosta 500 kronor medan en renoverad kostar betydligt mer. En ny köksspis är dock i genomsnitt dyrare än en begagnad, oavsett om den begagnade är renoverad eller inte, varför regellättnaden i regel kommer att innebära minskade kostnader för de personer som vill installera en begagnad spis i stället för en ny.

En typisk nyttillverkad köksspis bedöms kosta ca 20 000 kronor. Om vi antar att ett genomsnittligt pris för begagnade köksspisar är 5 000 kronor innebär det en potentiell besparing på 15 000 kronor per person, och totalt för alla köpare 7,5 miljoner kronor per år.¹⁹ 15 000 kronor kan i sammanhanget tyckas vara lite pengar för en person som äger ett hus och överväger att installera en köksspis, men pengar har alltid en alternativ användning varför regellättnaden innebär en positiv konsekvens ur

¹⁷ Uppskattning baserat på intervjuer med företagare.

¹⁸ *Kompletterande utredning av konsekvenser till Boverkets föreskrifter (2017:5) om ändring av Boverkets byggregler (2011:6).*

¹⁹ Beräkningen bygger på 15 000 kronor i merkostnad per enhet och att det i dagsläget beräknas säljas och installeras cirka 500 begagnade köksspisar per år som antas inte klara kraven i BBR 25.

resursanvändningsperspektiv. Regellättnaden innebär att individer ges större frihet att disponera sina resurser utifrån individuella preferenser.

En regel mindre innebär en viss, om än liten tidsbesparing och därmed lägre administrativ kostnad för byggherrar att informera sig om byggregler. Den totala regelbördan minskar något som en följd av förslaget.

En viktig anledning till att privatpersoner vill installera begagnade köksspisar avspeglas troligen i det faktum att vissa modeller inte längre nyttillverkas eller att personen har ett intresse för äldre köksspisar. Den som vill ha en köksspis av en viss modell eller med ett visst utseende kan endast få tag på en sådan på begagnatmarknaden. Att kunna tillgodose ett sådant intresse innebär en positiv konsekvens för den enskilde av att ta bort krav på köksspisar. Det finns även ett kulturhistoriskt värde av att äldre spisar bevaras.²⁰

2.3.2 Tillverkare och återförsäljare av nya köksspisar.

I Boverkets kompletterande utredning uppskattas att som mest 1 100 företag tillverkar och säljer rumsvärmare. Boverket bedömer att mindre än hälften av dessa, ca 400–500 företag tillverkar och säljer köksspisar. Den absoluta merparten av dessa är återförsäljare av nya köksspisar.

Företag som säljer nya köksspisar, max: 400–500.

Tillverkare i Sverige: 2 stycken.

Tillverkare i Europa: Exakt siffra saknas. Boverket känner till ett tiotal tillverkare men det är i huvudsak några få fabriker som importerar till Sverige.

De svenska tillverkarna tillverkar i huvudsak köksspisar med traditionellt svenskt, ibland kallat antikt utseende. De utländska spisar som importerar har i regel en mer ”modern” stil.

De föreslagna reglerna i denna konsekvensutredning innebär att försäljningen av nya köksspisar kommer att få något ökad konkurrens från begagnade köksspisar. På grund av det kan nyförsäljningen minska. Om 500 begagnade köksspisar som med reglerna i BBR 25 inte skulle blivit godkända för installation nu kan bli godkända så kan det potentiellt innebära en minskning av nyförsäljningen med 500 enheter till ett värde av 10 miljoner kronor per år.²¹ Om det finns 500 återförsäljare av nya

²⁰ Kompletterande utredning av konsekvenser till Boverkets föreskrifter (2017:5) om ändring av Boverkets byggregler (2011:6).

²¹ Ett exempel baserat på att en ny köksspis i genomsnitt kostar 20 000 kronor. $500 * 20\,000 = 10\,000\,000$ kronor.

köksspisar så är det 20 000 kr per företag. Detta är en negativ konsekvens för dessa företag men inte avgörande för företagens lönsamhet eftersom troligen alla dessa företag tillverkar och säljer även andra produkter, till exempel braskaminer som är den dominerande produkten på marknaden för rumsvärmare.

2.3.3 Företag som renoverar och säljer begagnade köksspisar

I Boverkets kompletterande utredning uppskattas att som mest 40 företag renoverar och säljer begagnade köksspisar och kaminer. Boverket bedömer att flertalet renoverar både köksspisar och kaminer. Om försäljningen som en följd av de föreslagna reglerna ökar med 250 enheter så innebär det en försäljningsökning på 1 250 000 kronor.²²

Dessa företag har skadats ekonomiskt sedan reglerna på köksspisar trädde i kraft den 1 juli 2017. Det beror på att efterfrågan på begagnade köksspisar har minskat sedan reglerna beslutades. De företag som bara renoverar köksspisar riskerar att få lägga ner sin verksamhet om reglerna måste börja tillämpas. De företag som även renoverar och säljer andra typer av rumsvärmare påverkas även de ekonomiskt negativt men de ekonomiska konsekvenserna för dessa är betydligt mindre. Om kraven på köksspisar tas bort bör marknaden för renoverade köksspisar återhämta sig och företagets försäljning öka.

Eftersom krav på köksspisar föreslås tas bort minskar de administrativa kostnaderna för företagen något. I Boverkets kompletterande utredning beskrivs att de administrativa kostnaderna för kompetensutveckling kopplat till krav på köksspisar är små och av engångskaraktär. Därför är den administrativa besparingen av regeländringen relativt liten men eftersom regelbörda i förhållande till reglernas måluppfyllelse alltid ska vägas samman är det en positiv konsekvens av förslaget.²³

Den mest påtagliga positiva konsekvensen inträffar för de företag som enbart renoverar och säljer begagnade köksspisar. Med reglerna i BBR 25 riskerar en stor del av deras marknad att försvinna, och den har redan påverkats negativt på grund av osäkerhet om reglerna i framtiden. Företag riskerar nedläggning och kompetens om hur man vårdar äldre köksspisar

²² $250 \cdot 5000 = 1\,250\,000$ kronor. 250 enheter antas säljas av professionella handlare och 250 enheter av privatpersoner. Beräkningen bygger på ett antagande att genomsnittspriset är 5 000 kronor för en renoverad köksspis vilket kan vara en underskattning. Det saknas prisstatistik varför beräkningen får tjäna som ett exempel i syfte att belysa storleksordningen på en eventuell försäljningsökning.

²³ <https://tillvaxtverket.se/amnesomraden/forenkling/handledning-for-konsekvensutredning.html>

riskerar att sjunka. Dessa negativa konsekvenser undviks genom att inte reglera köksspisar.

2.3.4 Personer som äger en begagnad köksspis

Kraven på köksspisar i BBR 25 innebär att det blir svårare för ägare av en begagnad köksspis att sälja den eftersom marknaden för begagnade köksspisar skulle fortsätta att minska. Värdet på de begagnade produkterna skulle därför sjunka.²⁴ Förslaget att ta bort krav på köksspisar innebär att denna negativa konsekvens för ägare av köksspisar försvinner.

2.3.5 Kommuner

Återgången till att inte definiera kravnivåer för utsläpp och verkningsgrad för köksspisar i BBR innebär en viss, om än tämligen liten, positiv påverkan på kommunernas administrativa hantering vid anmälningsförfarandet, bl.a. i form av minskad mängd information att hantera och ta ställning till.

2.4 Bemyndiganden som Boverkets beslutanderätt grundar sig på

Boverkets bemyndigande att meddela de ändrade föreskrifterna finns i 10 kap. 3 och 4 §§ plan- och byggförordningen (2011:338).

2.5 Regleringens överensstämmelse med EU-rätten

Ändringarna överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU och går inte utöver dessa.

De ändringar i avsnitt 6:7412 om rumsvärmare som gjordes 2017 har anmälts²⁵ enligt EU:s anmälningsdirektiv.²⁶ Den nu föreslagna ändringen innebär att tidigare beslutade krav avseende byggnader med köksspisar tas bort och därmed inte får effekt. Boverket bedömer att varken denna ändring eller övriga ändringar som nu föreslås behöver anmälas enligt anmälningsdirektivet.

²⁴ *Kompletterande utredning av konsekvenser till Boverkets föreskrifter (2017:5) om ändring av Boverkets byggregler (2011:6).*

²⁵ Anmälningsnummer 2016/527/S.

²⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informations-samhällets tjänster.

Ändringarna föranleder heller ingen anmälan enligt EU:s tjänstedirektiv.²⁷

2.6 Tidpunkten för ikraftträdande och behovet av speciella informationsinsatser

Regeländringen avseende byggnader med rumsvärmare bör träda i kraft den 1 oktober 2019, då övergångsperioden för de ändringar som beslutades 2017 löper ut.

Övriga ändringar i avsnitt 3, 6 och 7 bör börja gälla så snart det är möjligt. Något behov av övergångsbestämmelser finns inte för dessa ändringar.

Det finns behov av informationsinsatser när det gäller ändringen avseende kökspisar. Boverket har genom beslutet om regeländringen 2017 aviserat att även kökspisar kommer att omfattas av utsläppskrav, vilket väckt stor medial uppmärksamhet. Det är därför viktigt att nå berörda företag (tillverkare, återförsäljare och företag som renoverar kökspisar), kommuner och konsumenter med budskapet att kökspisar även fortsättningsvis kommer att vara undantagna från kraven. Boverket avser att informera om reglerna på verkets webbplats. Informationen kommer också ges i nyhetsbrev, webbseminarier och sociala medier.

2.7 Regleringens eventuella påverkan på konkurrensförhållandena för företagen

I Boverkets kompletterande utredning beskrivs att reglerna för kökspisar i BBR 25 leder till en något försämrad konkurrens på marknaden för kökspisar eftersom konkurrensen från begagnatmarknaden kommer att minska. Förslaget att ta bort regleringen på kökspisar kommer att leda till en något ökad konkurrens eftersom det blir ökad konkurrens mellan nyttillverkade och begagnade kökspisar. Det kan innebära förluster, om än små eftersom antalet spisar är få, för tillverkare och försäljare av nya kökspisar. Omsättningsbortfallet blir det antal kökspisar som omsätts på begagnatmarknaden multiplicerat med det genomsnittliga priset för en nyttillverkad kökspis.

Troligen är konkurrens-effekten avtagande. Anledningen är att beståndet av renoverbara kökspisar kontinuerligt minskar. En spis som används kommer förr eller senare att bli så tunn i spiskroppens gjutgods att den

²⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

inte går att renovera. Till slut kommer beståndet av antika köksspisar vara så litet att konkurrensen från den delen av begagnatmarknaden upphör.

2.8 Eventuellt behov av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Regeländringen innebär en administrativ lättnad för alla företag, oavsett storlek. De allra flesta företag som berörs är mikroföretag (0–9 anställda).²⁸ Regellättnadens effekt på de administrativa kostnaderna är proportionellt troligen större för de riktigt små företagen. Små företag har generellt sätt mindre resurser för att göra omvärldsbevakning och kompetensutveckla än större företag. Förslaget är gynnsamt för alla företag och i synnerhet för små företag.

2.9 Luftkvalitet, hälsa och miljö

I Boverkets fördjupade konsekvensutredning visas att effekterna på luftkvalitet och hälsa är mycket små som en följd av utsläpps- och verkninggradskrav på köksspisar. Att ta bort kraven på köksspisar får därför försumbara negativa effekter på luftkvalitet och hälsa.

Ur miljöperspektiv, i det här fallet återanvändning av begagnade köksspisar och därmed hushållning med begränsade resurser, finns det en miljönytta av regler som ökar möjligheten att ge köksspisar en längre användningstid. Regelförslaget ökar antalet tillfällen som äldre köksspisar som inte längre används, kan få ett förlängt liv genom att återinstalleras i till exempel en nyproducerad byggnad.

2.10 Övriga konsekvenser

De föreslagna regeländringarna för inte med sig några särskilda konsekvenser för barn, äldre, tillgänglighet och jämställdhet. Boverket bedömer att de positiva och negativa konsekvenserna av förslaget såsom minskad administration, kulturvärde och luftkvalitet fördelar sig lika mellan barn, äldre, funktionsnedsatta samt kvinnor och män.

²⁸ SNI 46.499 (som endast till liten del omfattar partihandel med rumsvärmare) innehåller ca 2 400 företag. Endast ett företag har mer än 200 anställda. 1 700 företag har noll anställda och 600 har 0–4 anställda (Företagsdatabasen, SCB).

Remiss

3 Författningsändringar med kommentarer

Avsnitt 3 Tillgänglighet, bostadsutformning, rumshöjd och driftutrymmen

3:144 Hissar och andra lyftanordningar

Ändring

Typbeteckning för hiss Typ 3 (2,0 x 1,4 meter) i det allmänna rådets andra stycke ändras till Typ 5 och hänvisningen i tredje stycket till bilaga G i SS-EN 81-70 ändras till bilaga B (Annex B). Vidare byts hänvisningen till standarden SS 763520 i det allmänna rådets femte stycke ut mot en hänvisning till SS-EN 81-70, hiss Typ 3 (1,1 x 2,1 meter).

Motiv

Hisstyperna i standarden SS-EN 81-70 har fått ändrade typbeteckningar och en bilaga för lämpliga manöver- och signalorgan för hissar i publika lokaler har fått en annan beteckning. Standarden SS 763520 för hissar som uppfyller kraven på utrymme med plats för sjukbår (1,1 x 2,1 meter) har upphävts. Istället finns Typ 3 i SS-EN 81-70:2018 med korgmåtten 1,1 x 2,1 meter, som uppfyller kravet på plats för sjukbår.

Konsekvens

Ändringen innebär ingen saklig ändring utan enbart en uppdatering med anledning av ändrade standarder.

Avsnitt 6 Hygien, hälsa och miljö

6:53 Fuktsäkerhet

Ändring

I hänvisningen till Svensk Byggtjänsts Fukthandbok i det allmänna rådets sista stycke uppdateras hänvisningen till visst avsnitt i handboken.

Motiv

Fukthandboken har utkommit i ny utgåva och avsnittshänvisningen stämmer inte längre.

Konsekvens

Bestämmelsen hålls aktuell genom att en inaktuell hänvisning till visst avsnitt i Fukthandboken uppdateras.

6:5322 Dränering

Ändring

I hänvisningen till Svensk Byggtjänsts Fukthandbok i det allmänna rådets andra stycke uppdateras hänvisningen till visst avsnitt i handboken.

Motiv

Fukthandboken har utkommit i ny utgåva och avsnittshänvisningen stämmer inte längre.

Konsekvens

Bestämmelsen hålls aktuell genom att en inaktuell hänvisning till visst avsnitt i Fukthandboken uppdateras.

6:7412 Rumsvärmare

Ändring

Raden med angivna gränsvärden för köksspisar i tabell 6:7412, tas bort. Vidare tas hänvisningen till den harmoniserade standarden för köksspisar SS-EN 12815 ”Köksspisar för eldning med fast bränsle – Krav och provningsmetoder” bort i det allmänna rådet.

Motiv

Genom en regeländring 2017 beslutades om nya utsläppskrav för byggnader i vilka köksspisar installeras. Före ändringen omfattades vedspisar främst avsedda för matlagning av ett särskilt undantag. Övriga reglerade typer av rumsvärmare (braskaminer, pelletseldade kaminer, kökspannor och insatser) hade utsläppskrav sedan tidigare. På uppdrag av regeringen har Boverket nu genomfört en fördjupad utredning av reglernas konsekvenser för begagnade rumsvärmare som installeras i befintliga byggnader. Utredningen visar att hälsovinster med att reglera installationer av begagnade köksspisar i befintliga byggnader är obetydliga. Då också antalet nyproducerade köksspisar som installeras i byggnader är få bedöms nyttan med den nya regeln inte väga upp den administrativa kostnad den innebär för byggnadsnämnd och byggherre. Den nya regeln för byggnader med köksspisar bör därför tas bort innan den får praktisk effekt när övergångsperioden för regeländringen 2017 löper ut.

Konsekvens

Ändringen innebär att varken installationer av nyproducerade eller begagnade köksspisar omfattas av utsläppskrav. Byggherre och byggnadsnämnd behöver vid installation av en kökspis inte bedöma och kontrollera utsläppsnivåer eller verkningsgrad. Begagnade köksspisar kan följaktligen installeras i befintliga byggnader utan någon bedömning av

om köksspisen är anpassad till byggnadens ålder och karaktär.²⁹ Antalet situationer då äldre vedspisar kan återanvändas kan därför öka något.³⁰

Eftersom antalet installationer av köksspisar är så få innebär ändringen en obetydlig påverkan ur ett hälsoperspektiv.

6:743 Skorstenshöjd

Ändring

Hänvisningen i det allmänna rådets andra stycke till Naturvårdsverkets regler för beräkning av skorstenshöjd för eldstäder med en märkeffekt över 60 kW stryks.

Motiv

Uppdatering av hänvisningar. Naturvårdsverkets regler, som vi hänvisar till, har upphört att gälla.

Konsekvens

Inga konsekvenser.

Avsnitt 7 Bullerskydd

7:12 Definitioner

Ändring

Förtydligande av definitionen av stegljudsmåttet $L_{nT,w,50}$.

$L_{nT,w,50}$

Vägd standardiserad stegljudsnivå [dB], ett förkortat skrivsätt för $L_{nT,w} + C_{1,50-2500}$ enligt SS-EN ISO 717-2:2013. Om anpassningstermen $C_{1,50-2500}$ är negativ ska den sättas lika med noll.

$L_{nT,w} + C_{150-2500}$ ska kompletteras med ett primtecken och skrivs $L'_{nT,w} + C_{150-2500}$. Det förkortade skrivsättet $L_{nT,w,50}$ som används i BBR ska inte ändras.

Motiv

Enligt SS-EN ISO 717-2 ska $L'_{nT,w}$ skrivas med primtecken när värdet avser ett värde som är uppmätt mellan rum i byggnader (enligt standarden: Med flanktransmission). Primtecknet markerar att värdet avser ett värde uppmätt i fält, värden uppmätta i laboratoriemiljö utan flanktransmission noteras utan primtecken.

²⁹ Det vill säga en bedömning av utsläppsreglerna utifrån reglerna om ändring av byggnaden.

³⁰ Jfr *Kompletterande utredning av konsekvenser till Boverkets föreskrifter (2017:5) om ändring av Boverkets byggregler (2011:6)*, avsnitt Konsekvenser kulturvärden.

I praktiken mäts bara värdet $L_{n,w}$ i lab vilket blir $L'_{n,w}$ i fält. $L'_{nT,w}$ mäts aldrig i lab men för tydlighetens skull noteras även $L'_{nT,w}$ med primtecken för att visa att det är ett värde som avser en fältsituation.

Konsekvens

Ändringen är en ren redaktionell ändring och innebär ingen förändring i mätmetod eller ändring av värde. Ändringen medför att skrivsättet stämmer helt överens med SS-EN ISO 717-2:2013.

Remiss

Remiss

Remiss

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se